

פרק א': הוראות כלליות

1. הגדרות

(תיקונים: התשע"א, התשע"ז)

בחוק זה -

"אדם עם מוגבלות נפשית" - אדם עם לקות נפשית שבשלה מוגבלת יכולתו להיחקר או למסור עדות;
"אדם עם מוגבלות שכלית" - כל אחד מאלה:

(1) אדם עם מוגבלות שכלית-התפתחותית;

(2) אדם עם לקות שכלית אחרת שבשלה מוגבלת יכולתו להיחקר או למסור עדות;

(3) אדם עם הפרעה התפתחותית מורחבת, לרבות אדם עם אוטיזם, שבשלה מוגבלת יכולתו להיחקר או למסור עדות;

"אדם עם מוגבלות שכלית-התפתחותית" - מי שאובחן כמפגר בשכלו בידי ועדת אבחון, שהוקמה לפי חוק הסעד
טיפול באנשים עם מוגבלות שכלית-התפתחותית;

"אחראי על קטין או חסר ישע" - כהגדרתו בסעיף 368א לחוק העונשין;

"בן משפחה", שלא לענין אחראי על קטין או חסר ישע - הורה או אח כהגדרתם בחוק הגנת הילדים;
"חוות דעת" - חוות דעת של מומחה לפי פקודת הראיות;

"חוק בתי המשפט" - חוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984;

"חוק הגנת ילדים" - חוק לתיקון דיני הראיות (הגנת הילדים), התשט"ו-1955;

"חוק זכויות נפגעי עבירה" - חוק זכויות נפגעי עבירה, התשס"א-2001;

"חוק חקירת חשודים" - חוק סדר הדין הפלילי (חקירת חשודים), התשס"ב-2002;

"חוק חקירת עדים" - חוק לתיקון סדרי הדין (חקירת עדים), התשי"ח-1957;

"חוק טיפול בחולי נפש" - חוק טיפול בחולי נפש, התשנ"א-1991;

"חוק סדר הדין הפלילי" - חוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982;

"חוק הסעד טיפול באנשים עם מוגבלות שכלית-התפתחותית" - חוק הסעד (טיפול באנשים עם מוגבלות שכלית-
התפתחותית), התשכ"ט-1969;

"חוק העונשין" - חוק העונשין, התשל"ז-1977;

"חוקר מיוחד" - חוקר שמינה שר הרווחה לפי סעיף 6;

"חוקר משטרה" - כל אחד מאלה:

(1) שוטר שמוסמך לחקור לפי סעיף 2 לפקודת הפרוצדורה הפלילית;

(2) חוקר במחלקה לחקירות שוטרים במשרד המשפטים;

(3) מי שרשאי לערוך חקירות מטעם רשות אחרת שקבע השר בצו לפי סעיף 30;

"חקירה משטרתית" - חקירה בידי חוקר משטרה;

"פסיכיאטר מחוזי" - כהגדרתו בסעיף 1 בחוק טיפול בחולי נפש;

"פקודת הפרוצדורה הפלילית" - פקודת הפרוצדורה הפלילית (עדות);

"פקודת הראיות" - פקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971;

"פקיד סעד" - (נמחקה);

"קלטת חקירה" - דיסקט, תקליטור וכל אמצעי אחר לאגירה ואחסון של מידע המופק ממכשיר תיעוד חזותי או

קולי, שבהם תועדה חקירת אדם עם מוגבלות שכלית או אדם עם מוגבלות נפשית;

"תיעוד חזותי" - תיעוד בהקלטת תמונה וקול, בשילוב;

"תיעוד קולי" - תיעוד בהקלטת קול;

"תמליל" - תמליל מודפס של קלטת חקירה;

"השר" - שר המשפטים.

2. היקף תחולת החוק

סימן א': חקירת אדם עם מוגבלות שכלית

(א) הוראות חוק זה יחולו, לפי העניין, על חקירה והעדה של אדם עם מוגבלות שכלית או אדם עם מוגבלות נפשית, לגבי עבירה כאמור בתוספת.

(ב) הוראות חוק זה לענין חקירת אדם עם מוגבלות שכלית בידי חוקר מיוחד יחולו גם במקרים המפורטים בסעיף קטן זה, ואלה הם:

(1) לגבי עבירה שאינה מנויה בתוספת, ובלבד שהאדם עם המוגבלות השכלית נחקר כחשוד באותה עבירה;

(2) לגבי עבירה נלווית, ובלבד שהאדם עם המוגבלות השכלית נחקר גם בעבירה כאמור בתוספת.

(ג) בסעיף זה, "עבירה נלווית" - עבירה נוספת לעבירה המנויה בתוספת, שנעברה במהלך ביצוע עבירה המנויה בתוספת או בקשר אליה, בין אם על ידי האדם החשוד בביצוע עבירה המנויה בתוספת ובין על ידי אדם אחר.

פרק ב': הליכי חקירה

סימן א': חקירת אדם עם מוגבלות שכלית

3. חקירה של אדם עם מוגבלות שכלית

(א) בסעיף זה, "נחקר" - כל אדם שנגבית ממנו הודעה כמתלונן, כעד או כחשוד.

(ב) סבר חוקר משטרה, לפני תחילת חקירה או במהלכה, כי אדם העומד להיחקר בפניו או הנחקר בפניו הוא אדם עם מוגבלות שכלית, יפנה החוקר את אותו אדם לחוקר מיוחד ולא ימשיך בחקירה.

(ג) טען נחקר שהוא חשוד (בסעיף זה - החשוד), או מי מטעמו, כי הוראות סעיף קטן (ב) חלות עליו, וסבר חוקר משטרה כי אין מקום להפנות את החשוד לחקירה בידי חוקר מיוחד, רשאי החשוד לערור לבית משפט השלום שבאזור שיפוטו מתנהלת החקירה; הדיון בערר יתקיים בתוך 24 שעות מהגשת הערר והחלטת בית המשפט תהיה סופית; לענין זה לא יובאו שבתות ומועדים במנין השעות.

(ד) אין בפניה לבית משפט כאמור בסעיף קטן (ג) כדי להוות עילה לעיכוב חקירתו של אדם כאמור באותו סעיף קטן, שנעשית שלא בידי חוקר מיוחד.

4. חקירה דחופה של אדם עם מוגבלות שכלית

(א) על אף הוראות סעיף 3, רשאי חוקר משטרה לחקור אדם עם מוגבלות שכלית אם הדבר נדרש באופן מיידי כדי למנוע את סיכול החקירה או את שיבושה, סיכון לחיי אדם או לשלומן, לאפשר את מעצרו של חשודים נוספים או לשם גילוי ראיה.

(ב) חוקר המשטרה יתעד בכתב את החקירה לפי סעיף קטן (א) וירשום את הסיבות לעריכתה.

(ג) הוראות סעיף זה והוראות סימן ב' לפרק זה באות להוסיף על הוראות חוק חקירת חשודים, ולא לגרוע מהן.

5. הודעה על חקירה של אדם עם מוגבלות שכלית

(א) בסעיף זה, "בן משפחה" - הורה, הורה של הורה, בן זוגו של כל אחד מאלה, אף אם אינו נשוי לו, אח או אחות, לרבות אח או אחות חורגים, וצאצאיהם של כל אחד מאלה, דוד או דודה וצאצאיהם, גיס או גיסה.

(ב) אדם עם מוגבלות שכלית שמונה לו אפטרופוס ויש לחקרו בידי חוקר מיוחד כאמור בסעיף 3 (בסעיף זה - אדם עם מוגבלות שכלית), יחקר בידיעת אפטרופוסו.

(ג) על אף הוראות סעיף קטן (ב), מותר לחקור אדם עם מוגבלות שכלית כאמור באותו סעיף קטן, אף ללא ידיעת אפטרופוסו, אם מתקיים אחד מאלה:

(1) האדם עם המוגבלות השכלית ביקש כי לא תימסר לאפטרופוסו הודעה על חקירתו; ואולם רשאי הממונה על החקירה, לאחר שנועץ בחוקר המיוחד, להורות, על אף בקשת האדם עם המוגבלות השכלית, כי תימסר הודעה לאפטרופוסו, אם סבר כי טובתו מחייבת זאת;

(2) לדעת הממונה על החקירה, לאחר שנועץ בחוקר המיוחד, חקירת האדם עם המוגבלות השכלית בידיעת אפטרופוסו תעכב את חקירת העבירה, בשל קושי להודיע לאפטרופוסו במאמץ סביר, ויש יסוד סביר להניח שהעוכב יסכל את חקירת העבירה או ישבשה, יסכל מניעה של פשע, ייצור סיכון לחיי אדם או לשלומו, או ימנע מעצרו של חשודים נוספים או גילוי ראיה; ואולם בכפוף להוראות סעיף זה, הודעה על החקירה תימסר לאפטרופוסו של האדם עם המוגבלות השכלית מוקדם ככל האפשר;

(3) לדעת הממונה על החקירה, לאחר שנועץ בחוקר המיוחד, נכון לעשות כן על יסוד אחד מאלה:

(א) טעמים של טובת האדם עם המוגבלות השכלית או טעמים של טובת החקירה, שאין בהם פגיעה בטובת האדם כאמור, מחמת היות החשוד בביצוע העבירה בן משפחתו של האדם עם המוגבלות השכלית, אפטרופוסו או בן משפחתו של אפטרופוסו;

(ב) חשש לפגיעה בשלומו הגופני או הנפשי של האדם עם המוגבלות השכלית.

(ד) חדל להתקיים הטעם שהצדיק חקירת אדם עם מוגבלות שכלית בלא ידיעת אפטרופוסו כאמור בסעיף קטן (ג), יודיע החוקר המיוחד על חקירת העבירה לאפטרופוסו אם אין מניעה אחרת להודיע עליה לפי סעיף זה.

(ה) הוראות סעיף זה יחולו גם על זימון אדם עם מוגבלות שכלית לפי סעיף 68(א) בחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996, לחקירה בידי חוקר מיוחד כאמור בסעיף 3.

6. מינוי והכשרת חוקרים מיוחדים

שר הרווחה ימנה לענין חקירת אנשים עם מוגבלויות שכליות לפי חוק זה, חוקרים מיוחדים שהם פסיכולוגים, עובדים סוציאליים, קרימינולוגים קליניים או בעלי הכשרה בתחום החינוך המיוחד; החוקרים המיוחדים יקבלו הכשרה לצורך תפקידם, כפי שיקבע שר הרווחה בהתייעצות עם השר לביטחון הפנים.

7. חקירה בידי חוקר מיוחד

(א) חוקר מיוחד רשאי לחקור אדם עם מוגבלות שכלית שהפנה אליו חוקר משטרה כאמור בסעיף 3; לחוקר מיוחד יהיו כל הסמכויות הנתונות לקצין משטרה בדרגת מפקח ומעלה לפי סעיף 2 לפקודת הפרוצדורה הפלילית, והוראות סעיפים 2 ו-3 לפקודה האמורה יחולו על החקירה, בשינויים המחויבים; החוקר המיוחד יסביר לנחקר, בלשון המובנת לו, את האמור בסעיף 2(2) לפקודת הפרוצדורה הפלילית.

(ב) חוקר מיוחד רשאי להיעזר באיש מקצוע המומחה בתחום המוגבלות של הנחקר, או באדם אחר שעשוי, לדעת החוקר המיוחד, לסייע לו בגביית העדות.

(ג) החוקר המיוחד יכתוב, עם סיום החקירה, חוות דעת שבה יתאר את מהלך החקירה, את קשיי התקשורת עם הנחקר ואם הסתייע באיש מקצוע כאמור בסעיף זה - גם את פרטי איש המקצוע והסיוע; החוקר רשאי להוסיף לחוות הדעת המלצות

בדבר אמצעי העדה רצויים אם יעיד הנחקר בבית המשפט; הוספת ההמלצות תיעשה, במידת האפשר, לאחר שמיעת עמדת הנחקר.

8. ליווי בחקירה של אדם עם מוגבלות שכלית

(א) אדם עם מוגבלות שכלית זכאי לכך שאדם המלווה אותו, לפי בחירתו, יהיה נוכח בחקירה, אלא אם כן, לדעת החוקר המיוחד או החוקר, לפי הענין, מטעמים שיירשמו, עלול הדבר לפגוע בחקירה.

(ב) אין בסעיף זה כדי לפגוע בזכות נפגע עבירת מין או אלימות, לנוכחות מלווה בחקירה כאמור בסעיף 14 לחוק זכויות נפגעי עבירה.

(ג) בסעיף זה ובסעיף 16, "אדם המלווה אותו", "המלווה בחקירה" - למעט עורך דינו.

9. חקירת חשוד עם מוגבלות

הופנה חשוד המצוי במעצר לחוקר מיוחד לפי חוק זה, יסביר החוקר המיוחד לחשוד, בלשון המובנת לו, את זכויותיו לפי חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996.

10. תיעוד חקירת אדם עם מוגבלות שכלית

(א) החוקר המיוחד יתעד חקירה הנעשית על ידו, במלואה, לרבות כל חילופי הדברים עם הנחקר או עם אחרים בנוכחותו, כדלקמן:

(1) בתיעוד חזותי;

(2) בתיעוד קולי - אם אין אפשרות סבירה, בנסיבות הענין, לתיעוד חזותי, או אם סירב הנחקר להשיב לשאלות החוקר המיוחד בשל השימוש בתיעוד החזותי וסירובו תועד בתיעוד החזותי;

(3) בכתב - אם אין אפשרות סבירה לתיעוד קולי, או אם סירב הנחקר להשיב לשאלות החוקר המיוחד בשל התיעוד הקולי וסירובו תועד בתיעוד הקולי.

(ב) תועדה החקירה בתיעוד קולי בלבד, יפרט החוקר המיוחד בכתב את הטעמים לאי התיעוד החזותי; תועדה החקירה בכתב בלבד, יפרט החוקר המיוחד את הטעמים לאי התיעוד החזותי או הקולי.

(ג) לא ייעשה כל שינוי בקלטת החקירה.

(ד) תמליל יוכן בכל אחד מאלה:

(1) משחוש כתב אישום בעבירה נושא החקירה;

(2) לפי דרישת תובע, לצורך מילוי תפקידו.

(ה) החוקר המיוחד אחראי להכנתו של התמליל במקרים האמורים בסעיף קטן (ד).

11. דרכי העיון בהקלטה

הוראות סעיפים 74 ו-75 לחוק סדר הדין הפלילי יחולו על תמליל ועל קלטת חקירה, בשינויים אלה:

(1) (א) התובע יעביר לידי הנאשם את התמליל;

(ב) הנאשם זכאי להאזין לקלטת החקירה, לצפות בה ולהשוות את תוכנה לאמור בתמליל;

(ג) הנאשם אינו זכאי להעתיק את קלטת החקירה, להוציאה ממקום המצאה הקבוע או לקבל לידיו את העתקה, אלא אם כן הורה בית המשפט אחרת, מטעמים מיוחדים שיפרט; הורה בית המשפט כאמור, חייב הנאשם להחזיר את קלטת החקירה וכל העתק שלה, וכן את התמליל, לתיק בית המשפט בתום ההליך המשפטי, אלא אם כן קבע בית המשפט מועד אחר להחזרתם כאמור; לענין סעיף זה, "הנאשם" - לרבות מי שפועל מטעמו כמפורט בסעיף 74(א) לחוק סדר הדין הפלילי;

(2) היה הנאשם מיוצג, זכאי סניגורו, לצורך ניהול ההליך המשפטי בעניינו של הנאשם, להעתיק את קלטת

החקירה ולקבל לידי את העתקה, ובלבד שלא יעבירנה לנאשם או לאדם אחר.

12. נוכחות אדם עם מוגבלות שכלית בפעולות חקירה

התגלה הצורך, תוך כדי חקירה משטרתית, לעשות פעולה המצריכה נוכחותו של אדם עם מוגבלות שכלית שהופנה לחקירה בידי חוקר מיוחד, או השתתפותו בה, לא תיעשה הפעולה אלא בהתאם להוראותיו של החוקר המיוחד.

13. העברת חומר החקירה ליחידה החוקרת

עם סיום החקירה, יעביר החוקר המיוחד את חומר החקירה, במלואו, ליחידה החוקרת שהפנתה את הנחקר לחוקר המיוחד.

14. תוקף חקירה

אין בהוראות חוק זה כדי לפגוע בחוקיותה של חקירה כאמור בפסקאות (1) או (2) -

(1) של אדם כאמור בסעיף 3, שנעשתה שלא בידי חוקר מיוחד;

(2) שנעשתה בידי חוקר מיוחד, אף אם בדיעבד הסתבר כי הנחקר לא היה אדם עם מוגבלות שכלית.

15. קבילות הודאת אדם עם מוגבלות שכלית

סימן ב': חקירת אדם עם מוגבלות נפשית

הודה אדם עם מוגבלות שכלית בעבירה במהלך חקירה שלא על ידי חוקר מיוחד, על התביעה להוכיח מעל לכל ספק סביר שההודאה היתה חופשית ומרצון, אף אם לא העלה הנאשם טענה בענין זה.

סימן ב': חקירת אדם עם מוגבלות נפשית

16. ליווי בחקירה של אדם עם מוגבלות נפשית

(א) הוראות סעיף 8 יחולו גם לגבי חקירת אדם עם מוגבלות נפשית שיש לגביו ראייה, בכתב או בעל-פה, בדבר לקותו הנפשית, ושחוקר משטרה סבר כי הוא אדם עם מוגבלות נפשית או שדבר מוגבלותו הובא לידיעת חוקר המשטרה; ואולם לא תיאסר נוכחות המלווה בחקירה כאמור בסעיף 8(א), אלא באישור הקצין הממונה על החקירה.

(ב) מבלי לגרוע מהוראות סעיף קטן (א), אדם כאמור באותו סעיף קטן זכאי לבקש מחוקר המשטרה כי דבר חקירתו יובא לידיעת מטפלו, והוא זכאי לבקש כי מטפלו ילווה אותו בחקירתו כאמור; בסעיף זה, "מטפלו" - מטפל כמשמעותו בחוק זכויות החולה, התשנ"ו-1996 המטפל בו.

17. תיעוד חקירת אדם עם מוגבלות נפשית

סימן א': הוראות לענין אנשים עם מוגבלות שכלית

(א) חוקר משטרה יתעד חקירת אדם עם מוגבלות נפשית שדבר מוגבלותו הובא לידיעתו, והוראות סעיף 10(א) עד (ד) יחולו, בשינויים המחויבים.

(ב) הוראות סעיף 11 יחולו על קלטת החקירה ועל התמליל; ואולם להכנת התמליל במקרים האמורים בסעיף 10(ד) תהיה אחראית היחידה החוקרת.

(ג) הנשיאה בעלויות הכנת התמליל כאמור בסעיף קטן (ב) תהיה בהתאם להחלטת השר לביטחון הפנים יחד עם השר.

פרק ג': ההליך המשפטי

סימן א': הוראות לענין אנשים עם מוגבלות שכלית

18. אזהרת עד עם מוגבלות שכלית

(א) מצא בית המשפט כי לא ניתן להזהיר עד כאמור בסעיף 2 בחוק לתיקון דיני הראיות (אזהרת עדים וביטול שבועה), התש"ם-1980, מחמת שהעד אינו מסוגל, בשל מוגבלותו השכלית, להבין את החובה להגיד אמת, רשאי בית המשפט, אם מצא כי אין בכך כדי לסייע לגילוי האמת, שלא להזהיר עד העומד להעיד בפניו שהוא אדם עם מוגבלות שכלית.

(ב) לא יורשע אדם על סמך עדות יחידה שהתקבלה בלא אזהרה כאמור בסעיף קטן (א), אלא אם כן נמצא בחומר הראיות דבר לחיזוקה.

איסור חקירה נגדית של אדם עם מוגבלות שכלית בידי הנאשם, ומינוי סניגור

19.

סימן ב': הוראות לענין אנשים עם מוגבלות שכלית או נפשית

(א) (1) ראה בית המשפט כי עד שעומד להעיד בפניו או המעיד בפניו הוא אדם עם מוגבלות שכלית (בסעיף זה - העד), רשאי הוא להורות, בין ביוזמתו ובין לבקשת בעל דין, לפני מתן העדות או במהלכה, שהנאשם לא יחקור את העד בעצמו.

(2) בית משפט לא יחליט כאמור בפסקה (1) אלא לאחר שנתן הזדמנות לבעלי הדין להשמיע את טענותיהם ובהתחשב, בין השאר, ברצונו של העד, התנהגות הנאשם בהליך, קיומה של היכרות מוקדמת בין העד לנאשם, ומידת הפגיעה שתגרם לנאשם אם יורה בית המשפט כי לא יחקור את העד בעצמו.

(3) לא היה הנאשם מיוצג, לא יחליט בית המשפט כאמור בפסקה (1) בטרם מינה לו, בהסכמתו, סניגור לייצגו לצורך המשך ההליך המשפטי.

(ב) (1) על אף האמור בסעיף קטן (א)(1), הובא לידיעת בית המשפט כי במשפט פלילי בשל עבירה המפורטת בפרט (1) עד (3) בתוספת, עד העומד להעיד בפניו או המעיד בפניו הוא נפגע העבירה שבקשר אליה מתנהל ההליך המשפטי, לא יחקור הנאשם את אותו אדם בעצמו.

(2) במשפט שבו צפוי להעיד עד כאמור בסעיף קטן (ב)(1) או שצפויה להיות מוגשת בו אמרת עד כאמור והנאשם אינו מיוצג, ימנה בית המשפט לנאשם, בהסכמתו, סניגור.

(ג) סירב הנאשם למינוי סניגור כאמור בסעיף קטן (א)(3) או (ב)(2), תיעשה חקירת העד האמור בסעיף קטן (א)(1) או (ב)(1), לפי הענין, באמצעות מתווך; בסעיף זה, "מתווך" - אדם בעל הכשרה כחוקר מיוחד לענין חוק זה, או אדם בעל הכשרה מתאימה אחרת, למעט החוקר המיוחד שחקר את העד; השר רשאי לקבוע הוראות לענין אופן מינוי המתווך, ההכשרה הנדרשת ואופן החקירה באמצעותו.

סימן ב': הוראות לענין אנשים עם מוגבלות שכלית או נפשית

20. שימוש באמרת אדם עם מוגבלות שכלית או נפשית

(א) בסימן זה ובסעיף 24, "אדם עם מוגבלות" - אדם עם מוגבלות שכלית או מוגבלות נפשית.

(ב) אמרה שנגבתה מאדם עם מוגבלות (בסעיף זה - העד) תהא קבילה כראיה, אם תועדה בהקלטה חזותית, התקבלה חוות דעת מומחה ולפיה העד הוא אדם עם מוגבלות (בסעיף זה - חוות הדעת של המומחה), החוקר המיוחד או חוקר המשטרה, לפי הענין, שגבה את האמרה, העיד על נתינתה, והתקיים אחד מאלה:

(1) האדם שנתן את האמרה מעיד במשפט וניתנה לצדדים הזדמנות לחקרו; הוראות הדין החל בישראל לענין פסקה (2) של סעיף 10א(א) לפקודת הראיות יחולו, לפי הענין, גם על עדות כאמור בפסקה זו; בפסקה זו, "דין" - לרבות הלכה פסוקה;

(2) בית המשפט פטר את האדם ממסירת עדותו, לפני תחילת עדותו או במהלכה, בשל התקיימות כל אלה:

(א) לפי חוות הדעת של המומחה, מתקיים אחד מאלה:

(1) מתן העדות עלול לפגוע בעד;

(2) העד אינו מסוגל להעיד מחמת מוגבלותו השכלית או הנפשית;

(ב) בית המשפט שוכנע כי אין בגביית העדות באחת או יותר מהדרכים המפורטות בסעיף 22, או בדחיית מועד מתן עדותו של העד בזמן סביר, כדי למנוע את הפגיעה בעד או כדי לאפשר את העדתו על אף מוגבלותו השכלית או הנפשית.

(ג) החלטה בענין פטור ממסירת עדות כאמור בסעיף קטן (ב)2, תינתן במסגרת הליך שיתקיים בדלתיים סגורות ובו תישמע עדותו של המומחה שנתן את חוות הדעת כאמור באותו סעיף קטן, וכן טענות הצדדים.

(ד) אין להרשיע אדם על סמך אמרת אדם שבית המשפט פטר אותו ממסירת עדות כאמור בסעיף זה, אלא אם כן יש לה סיוע בראיה אחרת.

(ה) אין בסעיף זה -

(1) כדי להכשיר ראיה שאינה קבילה מטעם אחר, שאינו הכלל האוסר עדות שמיעה;

(2) כדי לפסול או להגביל הגשת ראיה שהיא כשרה לפי הכלל האמור בפסקה (1) או לפי דין אחר.

21. חוות דעת מומחה

(א) מבלי לגרוע מהוראות כל דין, רשאים הצדדים בהליך פלילי שעד שהוא אדם עם מוגבלות מעיד בו, להגיש חוות דעת כראיה בענין מהעניינים המפורטים בפסקאות (1) עד (3):

(1) היות העד אדם עם מוגבלות;

(2) סוג מוגבלותו של העד;

(3) השפעתה האפשרית של המוגבלות על מסירת עדות או על העד.

(ב) חוות דעת שהתקבלה בעניינים האמורים בסעיף זה, לא תשמש סיוע, חיזוק או כל תוספת ראייתית אחרת הנדרשת לפי דין, לרבות לפי ההלכה הפסוקה.

22. עדות בבית משפט של אדם עם מוגבלות שכלית או נפשית

(תיקון התשע"ז)

(א) ראה בית המשפט כי עד העומד להעיד בפניו או המעיד בפניו (בסעיף זה - העד) הוא אדם עם מוגבלות, וכי מסירת עדותו בדרך הרגילה עלולה לפגוע בו או לפגום בעדותו, רשאי בית המשפט להורות, מיזמתו או לבקשת בעל דין, בשים לב לרצונו של העד ובכפוף להוראות סעיף 172 לחוק סדר הדין הפלילי, על גביית העדות באחת או יותר מהדרכים המפורטות בפסקאות (1) עד (10) (בסעיף זה - אמצעי התאמה):

(1) שלא בנוכחות הנאשם, אלא בנוכחות סניגורו; על עדות לפי פסקה זו יחולו ההוראות לפי סעיף 2ב(ב) עד

(ד) לחוק חקירת עדים;

(2) כשהעד מאחורי פרגוד;

(3) כשהעד לא על דוכן העדים;

(4) כשהשופט ועורכי הדין אינם לבושים מדי משפט;

(5) בלשכת השופט;

(6) במקום שיקבע בית המשפט לפי סמכותו מכוח סעיפים 34(ב) או 44(ב) לחוק בתי המשפט, ובלבד שלא

יקבע מקום מחוץ לכותלי בית המשפט שלא בהסכמת המחזיק באותו מקום;

(7) הסתייעות באמצעים של תקשורת חלופית או תקשורת תומכת, לרבות הסתייעות בבני אדם, בעזרים

ממוחשבים, בלוחות תקשורת, בתמונות, בסמלים, באותיות או במילים;

(8) בנוכחות אדם המלווה את העד לצדו אף אם הוא מעיד בדלתיים סגורות לפי סעיף 68 לחוק בתי המשפט; אין בהוראות סעיף זה כדי לפגוע בזכות נפגע עבירת מין או אלימות לנוכחות מלווה בדיון בבית משפט כאמור בסעיף 15 לחוק זכויות נפגעי עבירה;

(9) הסתייעות בעל דין ביועץ אף אם העדות נגבית בדלתיים סגורות לפי סעיף 68 לחוק בתי המשפט; היועץ רשאי לסייע לבעל הדין בניהול חקירתו של העד, ויהיה רשאי, בין השאר, להציע לבעל הדין נוסח חלופי לשאלה, ולהתריע בפני בעל הדין על פגיעה אפשרית בעד; בפסקה זו, "יועץ" - מי שבית המשפט אישר, לאור הכשרתו, לענין פסקה זו;

(10) בדרך אחרת שקבע בית המשפט, ביזמתו או בהמלצת החוקר המיוחד לפי סעיף 7(ד), ובלבד שבית המשפט הדן בענין פלילי שוכנע מעל לכל ספק סביר כי אין בדרך שקבע כדי לגרום עיוות דין לנאשם.

(ב) על אף האמור בסעיף 2, האמצעים להתאמת עדותם של אנשים עם מוגבלות המנויים בסעיף זה, יחולו בהליכים פליליים וכן, לפי הענין ובשינויים המחויבים, בהליכים שאינם פליליים, בהליכים המתנהלים לפני בית דין ובהליכים לגביית עדות מוקדמת לפי סעיף 117, 117א או 117ב לחוק סדר הדין הפלילי.

(ג) שימוש באמצעי התאמה כאמור בסעיף קטן (א)(10), ייעשה רק אם הוגשה לבית המשפט תעודת עובד ציבור בדבר היות העד אדם עם מוגבלות שכלית-התפתחותית, או חוות דעת ולפיה העד הוא אדם עם מוגבלות ועדותו בדרך הרגילה עלולה לפגוע בעד או לפגום בעדות; אין בהוראות סעיף קטן זה כדי לגרוע מהוראת כל דין אחר המאפשרת שימוש באמצעי התאמה כאמור.

(ד) בחקירתו של אדם עם מוגבלות יביא בית המשפט בחשבון, לענין סעיף 2 לחוק חקירת עדים, את מוגבלותו של אותו אדם.

23. שימוש נוסף באמצעי תקשורת

אין בחוק זה כדי למנוע שימוש באמצעים של תקשורת חלופית או של תקשורת תומכת, כמפורט בסעיף 22(א)(7), לגבי אדם שאינו אדם עם מוגבלות שכלית או עם מוגבלות נפשית כאמור בחוק זה.

פרק ד': הוראות שונות

24. סודיות

[תיקונים: התשע"א, התשע"ז, התשע"ז (מס' 2)]

(א) לא יפרסם אדם קלטת חקירה או תמליל חקירה, או העתק של כל אחד מאלה, אלא ברשות בית המשפט.

(ב) בסעיף זה, "פרסום" - הצגה, השמעה, הפצה או העברה מחוץ לבית המשפט, למעט לידי כל אחד מאלה או בפניו;

(1) הנאשם, סניגורו והמתמחה בעריכת דין תחת פיקוחו של הסניגור, או אדם אחר שהוסמך לעיין בחומר

החקירה לפי סעיף 74(א) לחוק סדר הדין הפלילי, והכל בכפוף להוראות סעיף 11;

(2) תובע כמשמעותו בסעיף 12 לחוק סדר הדין הפלילי, ומי שמתמחה בעריכת דין תחת פיקוחו;

(3) אדם, הנזקק לקלטת החקירה או לתמליל על פי סעיף קטן (א), לצורך מתן חוות דעת בקשר להליך הפלילי;

(4) חוקר מיוחד;

(5) שוטר או חוקר אחר הנזקק לקלטת החקירה או לתמליל לצורך מילוי תפקידו בחקירת העבירה;

(6) עובד סוציאלי שמונה לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה), התש"ך-1960, או לפי חוק הסעד (טיפול באנשים

עם מוגבלות שכלית-התפתחותית), לפי העניין או פסיכיאטר מחוזי הנזקק לקלטת החקירה או לתמליל לצורך

מילוי תפקידו על פי חוק;

(7) מי שחוקר מיוחד העביר אליו את קלטת החקירה, ובכלל זה את העתקה, לשם תמלול, או מי שחוקר מיוחד, באישור מנהל השירות לחקירות ילדים וחקירות מיוחדות במשרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים, העביר אליו את קלטת החקירה כאמור, או את התמליל, לשם מחקר שמטרתו הכשרת חוקרים מיוחדים או פיתוח מקצועי לסייע בעבודת חוקרים מיוחדים והכשרתם, והכול ובלבד שלא יועברו פרטים מעבר לאלו הנכללים בקלטת או בתמליל.

(ג) כל אדם שהגיע אליו מידע לפי הוראות חוק זה או שנאסף אגב ביצוע חוק זה לגבי מוגבלותו של אדם ישמרנו בסוד, לא יעשה בו כל שימוש ולא יגלה אותו לאחר, אלא במידה הנדרשת לביצוע הוראות חוק זה, ובכפוף להוראות כל דין, או על פי צו בית משפט.

(ד) בלי לגרוע מהוראות סעיף קטן (ב) רשאי בית המשפט, מיזמתו, לבקשת בעל דין או לבקשת אדם עם מוגבלות, להורות, בצו, כי כל מידע לגבי אדם עם מוגבלות שנמסר אגב חקירה וכן כל מסמך או פרט הקשור לחקירה, יישמר בסוד ויהיה אסור בפרסום.

(ה) העובר על הוראות סעיף זה, דינו - מאסר 3 שנים.

(ו) בסעיף זה, "בית המשפט" -

(1) בטרם הוגש כתב אישום - בית משפט השלום שבאזור שיפוטו מתנהלת החקירה;

(2) לאחר שהוגש כתב אישום - בית המשפט שאליו הוגש כתב האישום.

25. שינוי התוספת

השר, בהסכמת שר האוצר, בהתייעצות עם השר לביטחון הפנים ושר הרווחה, ובאישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, רשאי בצו לשנות את התוספת.

26. ביצוע ותקנות

השר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, ולאחר התייעצות עם נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות כמשמעותה בחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח-1998, ולענין תקנות הנוגעות גם למשרד ממשלתי אחר - גם עם השר הממונה על אותו משרד, להתקין תקנות לביצועו.

27. תיקון חוק לתיקון דיני הראיות (הגנת ילדים) - מס' 13

(התיקון שולב בחוק לתיקון דיני הראיות (הגנת ילדים), התשט"ו-1955).

28. תיקון חוק סדר הדין הפלילי - מס' 47

(התיקון שולב בחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982).

29. תיקון חוק בתי המשפט - מס' 41

(התיקון שולב בחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984).

30. החלת הוראות החוק על חקירות מטעם רשות חוקרת

(א) השר רשאי, בצו, באישור השר הממונה ושר הרווחה, ובאישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, להחיל את הוראות חוק זה, כולן או מקצתן, על רשות אחרת המוסמכת לחקור על פי דין (בסעיף זה - הרשות החוקרת); בצו כאמור ייקבעו גם בעלי התפקידים ברשות החוקרת המוסמכים לאשר פעולות הדורשות אישור קצין משטרה לפי חוק זה; בסעיף זה, "השר הממונה" - השר הממונה על הרשות החוקרת.

(ב) הוראות חוק זה לענין חקירה בידי חוקר מיוחד יחולו, על אף האמור בחוק חקירת חשודים, בכפוף לכל צו שיותקן לפי

31. תחולה הדרגתית

(א) חוק זה יחול בהדרגה לגבי העבירות כמפורט בפסקאות (1) עד (3), החל במועדים הקבועים באותן פסקאות ובכפוף להוראות סעיף קטן (ב):

(1) לגבי עבירות כאמור בסעיף 2(ב)(1) או המפורטות בפרט 1 בתוספת - בתום שנה מיום פרסומו של חוק זה;

(2) לגבי עבירות כאמור להלן - בתום שנתיים מיום פרסומו של חוק זה:

(א) עבירה המפורטת בפרט 2 בתוספת, כשהחשוד והנפגע הם בני משפחה של האדם עם המוגבלות או כשהחשוד הוא בן משפחה והנפגע הוא האדם עם המוגבלות;

(ב) עבירה כאמור בפרט 3 בתוספת, לפי סעיפים [337](#), [368](#) ו-[368](#) לחוק העונשין;

(3) לגבי עבירות כאמור בפרט 2 או 3 בתוספת שהוראות פסקה (2) לא חלות לגביהן - בתום ארבע שנים מיום פרסומו של חוק זה.

(ב) על אף הוראות סעיף קטן (א), תחולתו של סעיף 10(א)(1) לענין סעיף 17 תהיה -

(1) לגבי חקירת חשודים בעבירות כאמור בפסקאות (1) עד (3) של סעיף קטן (א) - במועד שלא יקדם מתום שלוש שנים מיום פרסומו של חוק זה;

(2) לגבי חקירת עדים ומתלוננים בעבירות כאמור בפסקה (1) - במועד שלא יקדם מתום חמש שנים מיום פרסומו של חוק זה.

תוספת

(סעיף 3)

1. עבירות לפי סעיפים [199](#) עד [205](#), [208](#), [214](#), [300](#) עד [301](#)ג, [305](#) ו-[345](#) עד [351](#) לחוק העונשין.

2. עבירות לפי סעיפים [329](#)(א)(1) ו-[333](#) לחוק העונשין.

3. עבירה, לפי כל דין, של אחראי על קטין או חסר ישע, שנעברה כלפי האדם שעליו הוא אחראי.

אריאל שרון

ציפי לבני

ראש

הממשלה

שרת

המשפטים

משה קצב

ראובן ריבלין

נשיא המדינה

[1].[ס"ח 2038](#), התשס"ו (8.12.2005), עמ' 42.

תיקונים: ס"ח [2264](#), התשע"א (9.12.2010), עמ' 85. [הצ"ח - ממשלה 507](#), התש"ע, עמ' 1058;

ס"ח [2596](#), התשע"ז (10.1.2017), עמ' 332. [הצ"ח - כנסת 665](#), התשע"ז, עמ' 12;

ס"ח [2656](#), התשע"ז (6.8.2017), עמ' 1106 [התשע"ז (מס' 2)]. [הצ"ח - כנסת 714](#), התשע"ז, עמ' 198;

ס"ח [2779](#), התשע"ט (10.1.2019), עמ' 233. [הצ"ח - ממשלה 972](#), התשע"ו, עמ' 166.

//